

LÜBNAN ÜLKE PROFİLİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü

İçindekiler

1. GENEL BİLGİLER	2
2. GENEL EKONOMİK DURUM	4
3. DIŞ TİCARET	6
4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR	9
5. TÜRKİYE ile TİCARET	11
EKLER:	13

1. GENEL BİLGİLER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Devletin Adı	Lübnan Cumhuriyeti
Yönetim Şekli	Parlamente demokrasi
Yüzölçümü (kara)	10.230 km ² (Dünya Bankası)
Nüfusu (2022)	6.633.000 (IMF)
Başkenti	Beyrut
Bağımsızlık (Milli) Günü	22 Kasım 1943
Resmi Dili	Arapça (İş dünyasında İngilizce ve Fransızca da yaygındır)
Başlıca Şehirleri	Beyrut ve Trablus (Tripoli)
Haftasonu tatili	Cumartesi & Pazar

Coğrafi Konum

Lübnan'ın yarısından fazlası bin metrelik rakımın üstündedir. Kuzeyden güneye iki sıra paralel dağ silsilesi yer almaktadır ki, arasında yer alan bekaa vadisi, elverişli iklimi ve verimli toprakları ile tarım için uygun bir bölge konumundadır. Asi ve Litani nehirleri de vadinin sulanması için önemli birer doğal kaynaktır. Dört mevsimin yaşanabildiği ve tipik Akdeniz iklimine sahip Lübnan'ın bin metrenin üzerindeki yüksekliklerinde kar yağmaktadır.

Siyasi ve İdari Yapı

Lübnan, 22 Kasım 1943 yılında Fransa'dan bağımsızlığını ilan etmiştir. 1945 yılında Arap Birliği'nin kurucu üyesi, daha sonra ise Birleşmiş Milletlerin üyesi olmuştur.

1975 yılından itibaren komşu ülkelerde baş gösteren istikrarsızlık, Lübnan'ın iç siyasi ve iktisadi durumunu da olumsuz etkilemiştir. Bunun sonucunda başlayan iç çatışmalar 1978 ve 1982 yıllarında İsrail'in ülkeyi işgali ile tırmanmış ve bu dönemde devlet otoritesi ciddi şekilde zayıflamıştır. Altyapı büyük oranda zarar görmüş ve vasıflı işgücü ülkeyi terk etmiştir. 1989 yılında Suudi Arabistan'da imzalanan Taif Anlaşması ile Ekim 1990'da çatışmalar (iç savaş) son bulmuştur.

Halihazırda Lübnan'ın anayasal sisteminin temelini, Taif Barış Anlaşması'nın hemen akabinde kabul edilen 21 Eylül 1990 tarihli Anayasa oluşturmaktadır. Anayasa'da, Lübnan Cumhuriyeti'nin bağımsız ve birleşik bir yapıya sahip olduğu dünyaya ilan edilmiş, ayrıca, parlamente demokrasiye, özel mülkiyete, serbest piyasa ekonomisine, dengeli bir bölgesel kalkınma gibi konulara yer verilmiştir.

Siyasi sistem, "kuvvetler ayrılığı" prensibinden hareketle yasama, yürütme ve yargının yanısıra bir dizi kontrol ve denge mekanizmalarını içermektedir. 128 üyeli Parlamento seçimleri 4 yılda bir yapılmaktadır.

Yürütme, Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu'ndan (Hükümet) oluşmaktadır. Kuruluş Mevzuatında; Cumhurbaşkanı'nın hristiyan, parlamento başkanının müslüman (şia) ve başbakanın müslüman (sünni) olması kabul edilmiştir.

Yargı Sistemi, İdare Mahkemesi ve Adli Mahkemelerden oluşmaktadır. En üst mahkeme Anayasa Mahkemesidir.

Nüfus ve İstihdam

Nüfusu 2022 yılında 5.489.739 olup, bir önceki yıla göre nüfus (%1,9 oranında) azalmıştır. Nüfusun %63'ü 15-65 yaş aralığındadır. 65 yaş üstü grubun nüfusa oranı ise %10'dur. Şehirleşme oranı %89'dur. (Dünya Bankası-2023)

2009 yılında %6,3 oranındaki işsizlik, 2022 yılında %12,6'ya yükselmiştir. (Dünya Bankası)

Lübnan'ın karşı karşıya olduğu en önemli sorunlardan biri, Suriye krizinin yol açtığı ekonomik ve sosyal etkidir. Hükümet ve bağımsız kaynaklara göre, Lübnan nüfusunun yaklaşık dörtte biri kadar (1,5 milyon) Suriyeli, Mart 2011'de yaşanan çatışmadan bu yana Lübnan'a sığınmıştır. Bu durum, Lübnan'ın kamu maliyesini ve hizmet sunumunu zorlaştırmıştır. Kriz, Lübnan vatandaşları arasındaki yoksulluk ve işsizlik oranını daha da kötüleştirilmiş ve gelir eşitsizliğini genişletmiştir. (Dünya Bankası)

Beyrut'un Ortadoğu'nun en pahalı şehirlerinden biri olması, ekonomik durumu yoksullar için daha da zorlaştırmaktadır. Yoksulluk oranının yüksek olması, pahalı bir ülkedeki gelir dağılımının bozukluğunu göstermektedir.

Potansiyel oranda büyüyemeyen ve yeni istihdam olanakları yaratamayan bir ekonomiye sahip Lübnan'ın üniversite mezunu (kalifiye) gençleri ülkeden ayrılarak (beyin göçü) zengin yabancı ülkelerde iş arama yolunu tercih etmektedir. Kaliteli eğitim sistemine sahip Lübnan, zengin bölge ülkelere yetişmiş/kalifiye insan göçü vermektedir. Yurtdışında yaşayan Lübnan vatandaş sayısı, ülkedeki nüfustan en az iki kat fazla olduğu (10-15 milyon kişi) çeşitli kaynaklarda ifade olunmaktadır.

2019 yılında 7,9 milyar dolar seviyesindeki Lübnan vatandaşları tarafından ülkeye havale edilen toplam döviz miktarı (personel remittances) 2022 yılında 6,5 milyar dolara düşmüştür (Dünya Bankası). Bu sermaye transferindeki artışın sürekli olmaması, global ve bölgesel ekonomik/siyasi krizler Lübnan ekonomisini olumsuz etkileyebilmektedir.

Körfez Arap Bölgesi ülkelerinde yaşanan ekonomik sorunlar, bölge ülkelerinde çalışan yaklaşık 500 bin Lübnanlı'nın işini kaybetme endişesi yaşamasına ve Lübnan'a sermaye girişinin azalmasına yol açabilmektedir. Yerli ve yabancı yatırımlardaki azalmanın yanısıra, daralan iç talep de reel sektörü ve (göçmen Suriyelilerin ucuza çalıştırılması nedeniyle) istihdamı olumsuz etkilemektedir.

Doğal Kaynaklar ve Çevre

Lübnan'ın başlıca doğal kaynakları; kireçtaşı, demir cevheri, tuzdur.

Ormanlık alanların tahribi (yüzölçümünün %13'ü ormanlık), sulak arazilerin kuraklaşması, içme suyu kaynaklarının yetersizliği, kanalizasyon atıklarının yol açtığı su kirliliği ve sanayi atıklarından doğan kirlenme ülkenin başlıca çevresel sorunlarıdır.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2021	2022	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*
GSYİH (Cari Fiyatlar - milyar \$)	20,5	21,8	-	-	-	-	-	-
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar - %)	-10	-	-	-	-	-	-	-
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar- \$)	3.045	3.283						
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	154,8	171,2	-	-	-	-	-	-
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	-17,3	-28,8	-	-	-	-	-	-
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Toplam kamu borcu / GSYİH (%)	349,9	283,2	-	-	-	-	-	-

-IMF (2023 Ekim) (<https://www.imf.org/en/Publications/WEO/weo-database/2023/October>)

Lübnan ekonomisi, hizmet sektörü (bankacılık/finans, sigortacılık, turizm, emlak/inşaat) ağırlıklı bir yapı sergilemektedir. Lübnan ekonomisinin gelir kaynakları, kamu harcamalarını karşılamakta yetersiz kalmaktadır. Dış ticareti ve kamu bütçesi açık vermektedir. Dolayısıyla yüksek cari açık da sözkonusudur.

Ancak, 2008 yılında başlayan global finansal krizin ve akabinde petrol fiyatlarındaki gerilemenin petrol zengini Körfez Arap ülkelerinin ekonomilerine olumsuz tesir etmesi ve İran'la siyasi kriz yaşayan Suudi Arabistan'ın (ve diğer Körfez Arap ülkelerinin) Lübnan'a sağladığı ekonomik desteği azaltması Lübnan ekonomisinin (gelirlerinin) daha fazla negatif yönde etkilenmesine yol açmıştır. Sabit döviz kuru rejiminin bulunduğu liberal ekonomiye sahip olan ülkede, 2019 yılının son çeyreğinden itibaren önemli bir döviz likiditesi sorunu ve ekonomik kriz yaşanmaktadır. Bunun bir sonucu olarak da dolara endekli işleyen ekonomik/ticari aktivitede önemli sorunlar baş göstermiştir.

Lübnan ekonomisini olumsuz etkileyen başlıca iç ve dış sorunlar; iç siyasi gerilimler (cumhurbaşkanı ve parlamento seçimlerinin uzun süre yapılamamış olması), Suriye iç savaşı ve bundan kaynaklanan göçmen sorunu, global finansal kriz/dünya ekonomisindeki yavaşlama, petrol fiyatlarının düşük seyretmesidir. Ekonomik gelirlerdeki azalışa karşın kamu giderlerinin artması, kamu borçlanma ihtiyacının, bütçe açığının ve cari açığın büyümesine yol açmaktadır. Bu durum ilave (dış) finansman ihtiyacını ve borçlanmaya sebep olmaktadır.

Hükümetin öncelikleri arasında; elektrik kesintileri, sağlık sisteminin iyileştirilmesi, altyapı (temiz içme suyu ve kanalizasyon) sorunları çözmek, internet hızını artırmak, doğrudan yabancı sermaye çekmeye yönelik yatırım ve kamu maliyesinde reformlar (vergi sisteminin iyileştirilmesi, bütçe açığı, kamu borçlarının azaltılması gibi) ile işsizlik yer almaktadır. (Lübnan medyası)

Dünya Bankasının 2022 yılı Kasım tarihli değerlendirmesine göre; Lübnan, yaklaşık üç yıldır modern tarihinin en yıkıcı, çok yönlü ekonomik kriziyle boğuşmaktadır. Ekim 2019'da başlayan ekonomik ve finansal kriz, COVID-19 salgını ve Ağustos 2020'de Beyrut Limanı'ndaki devasa patlamayla daha da şiddetlenmiştir. Gayri resmi olarak sıkı sermaye kontrollerini benimseyen bankacılık sektörü, kredi vermeyi durdurmuş ve mevduat çekememektedir. Ortalama gelirdeki düşüş, üç haneli enflasyon ve para birimindeki değer kaybıyla birleştiğinde, satın alma gücünü büyük ölçüde azaltmıştır. Enflasyon, yoksulları ve orta sınıfı orantısız bir şekilde etkileyen faktör olmuştur. Ülke nüfusunun yarısından fazlası yoksulluk sınırının altındadır. İşsizlik 2022 yılında %29,6'ya kadar yükselmiştir. Orta vadede Lübnan, yeniden yapılanmanın yanı sıra daha iyi kurumlar, iyi yönetim ve daha iyi bir iş ortamı oluşturmaya öncelik vermelidir. Bununla birlikte, Lübnan'ın iflas durumu (egemenlik, bankacılık sistemi) ve yeterli döviz rezervi eksikliği göz önüne alındığında, uluslararası yardım ve özel sektör yatırımı Lübnan'ın toparlanması için elzem olacaktır. Yardım ve yatırımların harekete geçirilme hızı ve kapsamı, yetkililerin ve Lübnan Parlamentosu'nun çok ihtiyaç duyulan mali, mali, sosyal ve yönetim reformları konusunda hızlı hareket edip edemeyeceğine bağlı olacaktır. Bunlar olmadan toparlanma ve yeniden yapılanma sürdürülebilir olamayacağı gibi, sosyal ve ekonomik durum daha da kötüleşmeye devam edecektir. (<https://www.worldbank.org/en/country/lebanon/overview>)

Döviz likidite krizi: Sabit döviz kuru rejiminin bulunduğu liberal ekonomiye sahip Lübnan'da, 2019 yılının son çeyreğinden itibaren önemli bir döviz likiditesi sorunu yaşanmaktadır. Bunun bir sonucu olarak, Dolara endeksli işleyen ekonomik/ticari aktivitede önemli sorunlar baş göstermiştir. Bu sorunlar 2022 yılı sonu itibarıyla devam etmektedir. Mevcut durumda, resmi kambiyo ve bankacılık mevzuatında herhangi bir değişiklik yapılmassa da bankalar piyasalara döviz sunumunda fiili kısıtlamalara gitmektedirler. 2019 yılının son aylarına kadar ATM'lerden dahi büyük miktarlarda ABD doları temini mümkün iken, ilk olarak bu hizmet fiilen durdurulmuş, gişe işlemlerinde de belirli limitler uygulanmaya başlanmıştır. Bunun bir sonucu olarak, 1 dolar/1.507,5 LBP resmi kuruna karşılık, serbest piyasada çok daha yüksek oranlardan (15 Şubat 2023 tarihi itibarıyla, 80.000 LBP'ye varan) farklı bir döviz kuru oluşmuştur. Bu çerçevede, dış ticaret işlemlerinde ve özellikle ithalat karşılığı döviz transferlerinde ve zamanında ödeme konusunda Lübnanlı firmalar büyük sorun yaşamaktadır. Ülkedeki ekonomik faaliyetin asli unsuru olan iç ve dış ticaret ciddi oranda aksamaktadır. Bu itibarla, son dönemde Lübnanlı firmalar ile ticaret yapacak firma/kuruluşların bu durumu dikkate almasında büyük yarar görülmektedir. Dış ticaret işlemlerinde ithalatçı firmaların ancak bankalara getireceği nakit dövizlerin yurt dışına transferi mümkün olabilmektedir. Banka üzerinden vadeli ödeme (akreditif vb) ise yapılamamaktadır. Özellikle Ekim 2019 tarihinden önce banka hesaplarında bulunan döviz cinsinden mevduatın, yurt dışı hesaplara transferine izin verilmemektedir. Bütün döviz işlemleri, bankaların iç denetim ve izleme sistemine tabidir. (T.C. Beyrut Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği, 2023 Şubat)

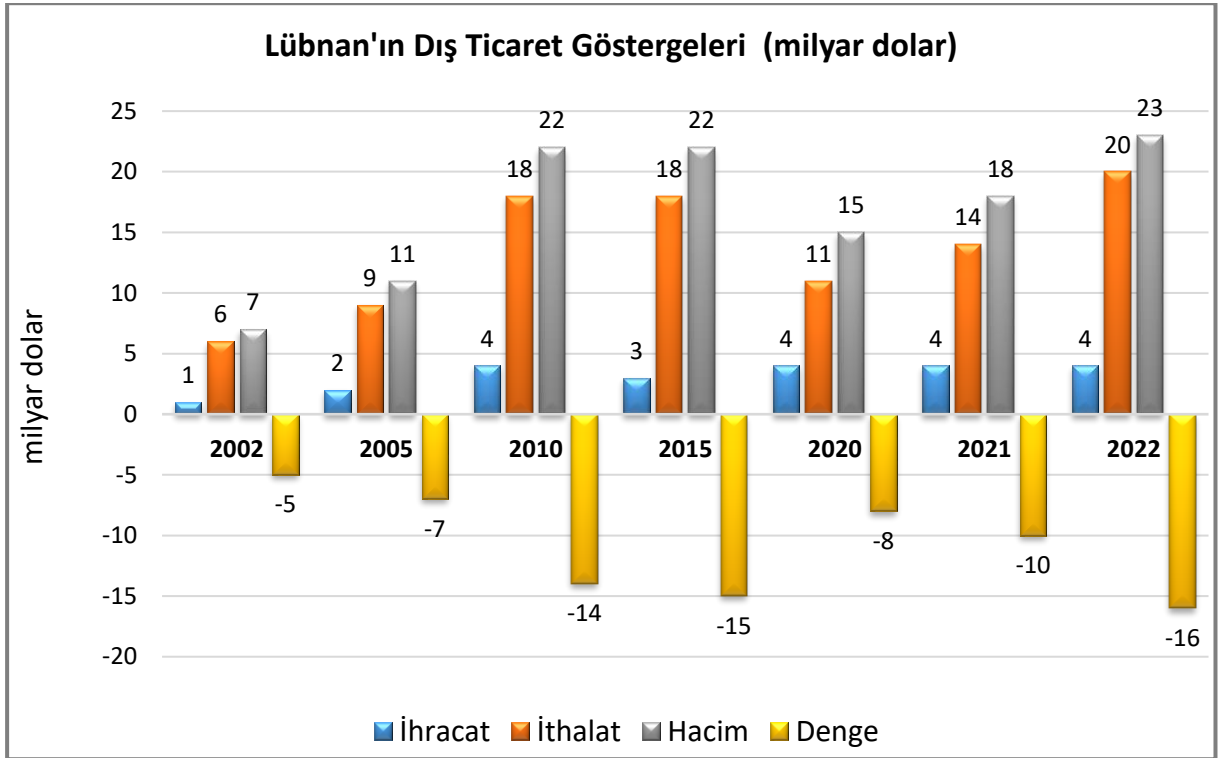
3. DIŞ TİCARET

Genel Durum

Lübnan, coğrafya ve nüfus olarak küçük bir ülke görünümünde olmasına rağmen, özellikle ithalat açısından çevre ve komşu ülkelerin büyük çoğunluğundan daha büyük bir pazar potansiyeline sahiptir. Suriye iç savaşı nedeniyle bölge ülkelerine yönelik karayolu taşımacılığı zorlaşmış ve ihracat navlun (sigorta) maliyetlerinin yükselmesine yol açmıştır.

Dış ticaretin denizyoluyla yapılmasını teşvik etmek amacıyla sektör için bazı destek kararları almıştır. Yüksek düzeydeki dış ticaret açığı; büyük oranda yurtdışındaki Lübnanlıların gönderdikleri sermaye transferiyle (ve petrol zengini Körfez Arap ülkelerinden özellikle gayrimenkul yatırımları şeklinde gelen yabancı sermaye) ve turizm gelirleri ile telafi edilmeye çalışılmaktadır.

Dış Ticareti

Kaynak: Trademap/Lübnan-directdata (2023 Temmuz)

Lübnan önemli miktarda dış ticaret açığı veren bir ülkedir.

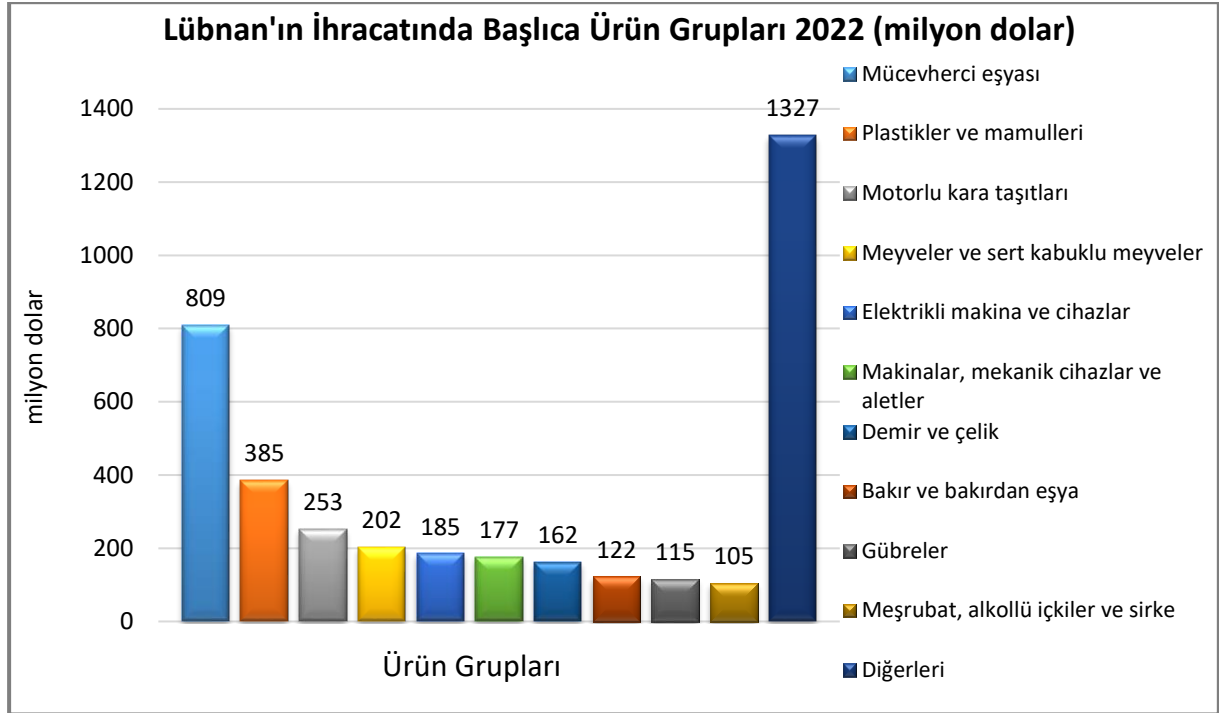
2022 yılı ithalatında ilk üç sırada Çin, Türkiye ve Yunanistan yer almıştır.

2022 yılı ithalatı bir önceki yıla göre %41 oranında artmıştır.

2022 yılı ihracatında ise BAE, Suriye ve Türkiye önde gelmektedir.

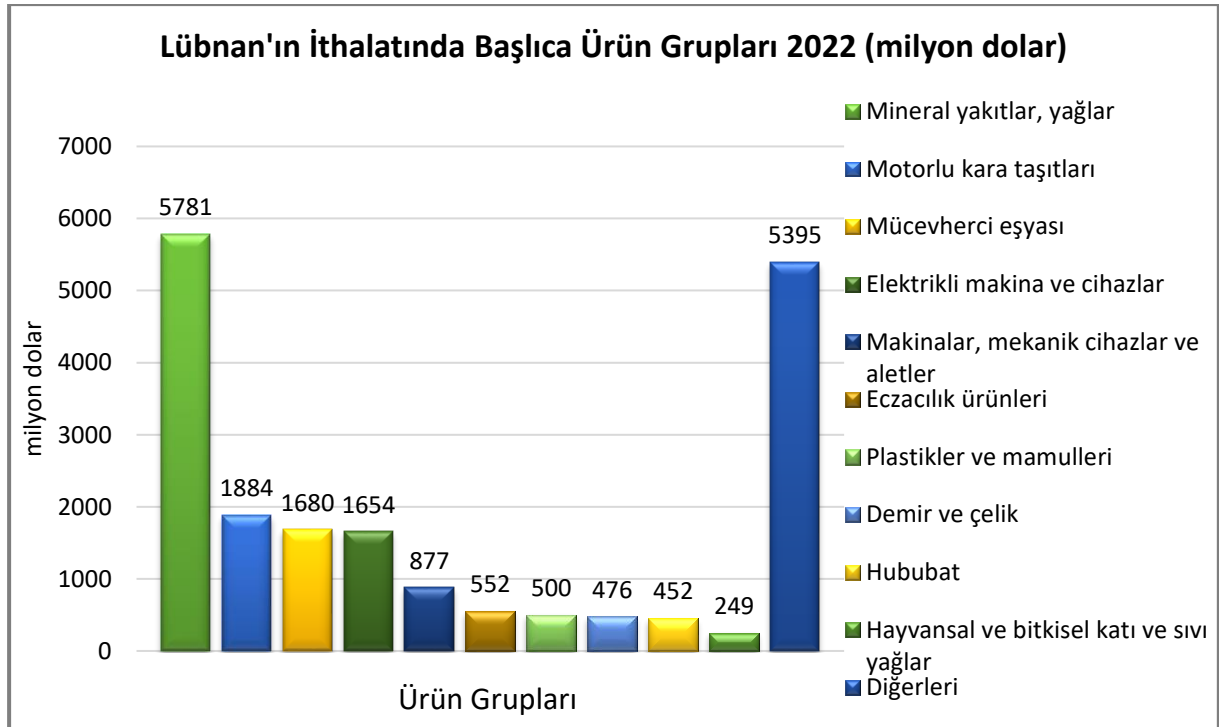
Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

Kaynak: Trademap/Lübnan-directdata [Detaylı tablo için tıklayınız](#)

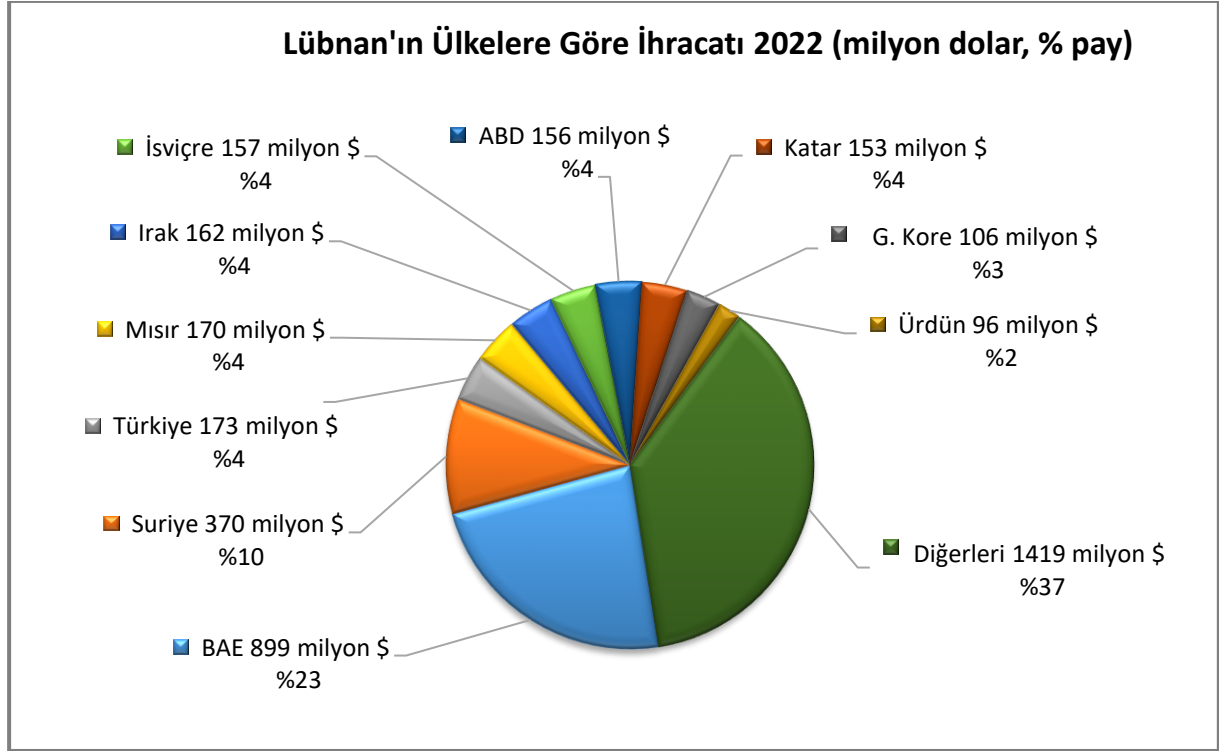
İthalat

Kaynak: Trademap/Lübnan-directdata [Detaylı tablo için tıklayınız](#)

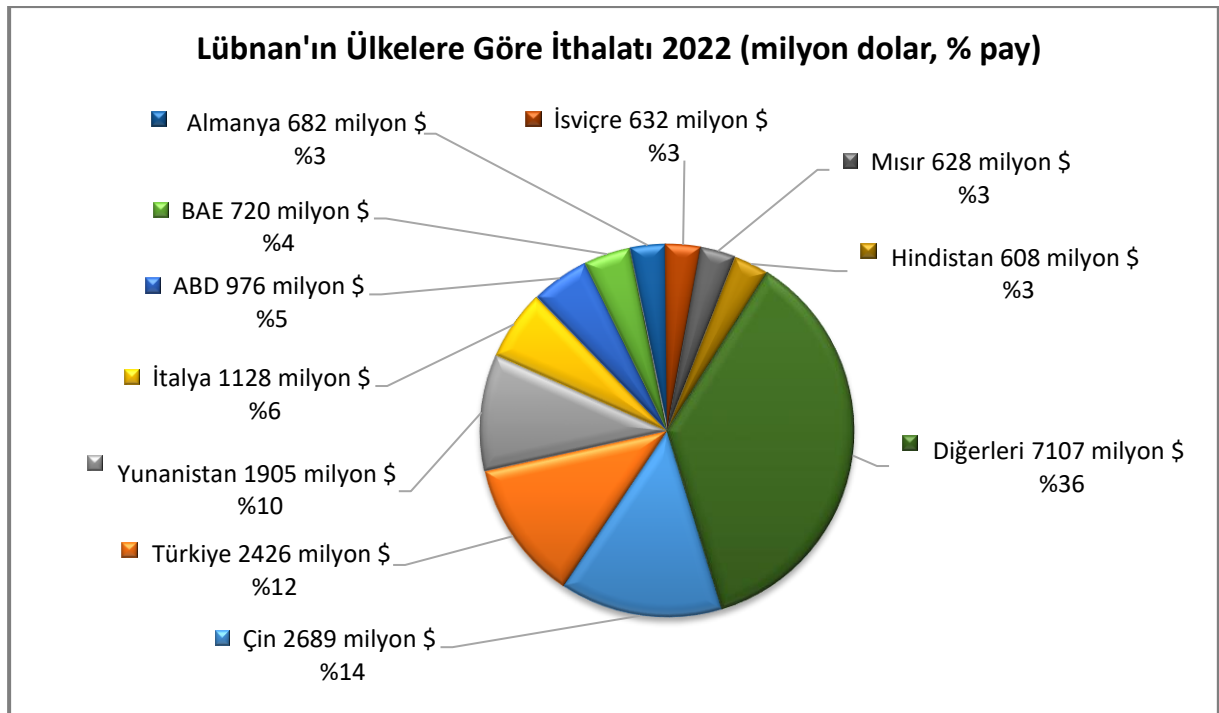
Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticareti

İhracat

Kaynak: Trademap/Lübnan-directdata [Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalat

Kaynak: Trademap/Lübnan-directdata [Detaylı tablo için tıklayınız](#)

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

Serbest piyasa ekonomisine sahip Lübnan, özel girişime dayanmaktadır. Lübnan gelişmiş ticaret sistemi, ekonomi ve yatırım politikalarında kısıtlama yapılmaksızın sürdürülen uzun bir geçmişe sahiptir. Hükümet ekonomide müdahaleci olmayan (liberal) bir tutum sergilemektedir. Lübnan'da sermaye ve mal hareketlerinin giriş çıkışında herhangi bir kısıtlama yoktur. Lübnan yabancı yatırımı memnuniyetle karşılamaktadır. Lübnan'da özel iş kurma ve işletme önünde, sınırlı istisnalar dışında, hukuki bir kısıtlama bulunmamaktadır. Döviz kontrolünün olmaması, yabancı yatırımcıları istedikleri biçimde sermaye ithali ve ihracı yapma konusunda serbest bırakmaktadır. İç talebin %80'ine katkıda bulunan özel sektör bankacılık/finans, otelcilik, medya, reklamcılık, danışmanlık ve mühendislik sektörlerini de kapsamaktadır. Bu sektörler için, uluslararası rekabet dolayısıyla sınırlı düzeyde koruma vardır.

Lübnan ekonomisinde inşaat ve gayrimenkul satışları önemli bir gelir kaynağı olarak değerlendirilmektedir. Özellikle zengin Körfez Arap ülkeleri vatandaşlarına Lübnan'da gayrimenkul edinme konusunda sağlanan kolaylıklar, Lübnan'a önemli bir nakit sermaye akışının oluşmasını sağlarken, bankacılık sektörünün gelişmiş olması ve sektördeki gizlilik ilkesi yabancı sermaye yatırımı ve girişini ayrıca teşvik edici bir unsur olmaktadır.

Ülkedeki ticari projeler ve konut yatırımları için sağlanan fonların büyük bir kısmı yurtdışında yaşayan Lübnanlı vatandaşlardan ve Körfez Arap ülkelerinden sağlanmış, bu fonların bir kısmı lüks konut inşaatlarında harcanmıştır. Siyasi istikrarla beraber yeni inşaatların sayısının artması beklenmektedir. Lübnan'da müteahhitlik (alt ve üst yapı), enerji (elektrik, petrol ve gaz) ve turizm sektörü yabancı yatırım bekleyen alanlardır.

Lübnan'ın Ortadoğu'nun en önemli turizm merkezlerinden biri olması dolayısıyla ülkedeki turizm yatırımlarında artış potansiyeli bulunmaktadır. Lübnan'da yapılacak yatırımlara bölgeler itibarıyla değişik teşvikler verilmektedir. Lübnan'da 16 Ağustos 2001'de yürürlüğe giren Yatırım Geliştirme Kanunu ile, yatırımlara vergi istisnası, çalışma izni, birtakım ücret indirimleri sağlanmakla birlikte, enerji, toprak ve işgücü maliyetlerinin yüksek olması ve pek çok ülke ile STA imzalanmış olması nedeniyle sanayi yatırımları için Lübnan uygun bir tercih olarak görülmemektedir. (Yatırım Kurumu- <http://investinlebanon.gov.lb/>).

Ancak, sabit döviz kuru rejiminin uygulandığı ülkede 2019 yılının son çeyreğinden itibaren finansal kriz yaşanmaktadır. Dolara endeksli işleyen ekonomik/ticari aktivitede önemli sıkıntılar baş göstermiştir. Global ve bölgesel siyasi ve ekonomik sorunlar yukarıda belirtilen ekonomik faaliyet ve gelirleri de olumsuz etkilemektedir.

Nitekim, ülkeye gelen doğrudan yabancı yatırım tutarı 2009 yılında 4,8 milyar dolar ile zirve noktasından 2022 yılında 458 milyon dolara kadar gerilemiştir. (UNCTAD: <https://unctadstat.unctad.org/CountryProfile/GeneralProfile/en-GB/422/index.html>)

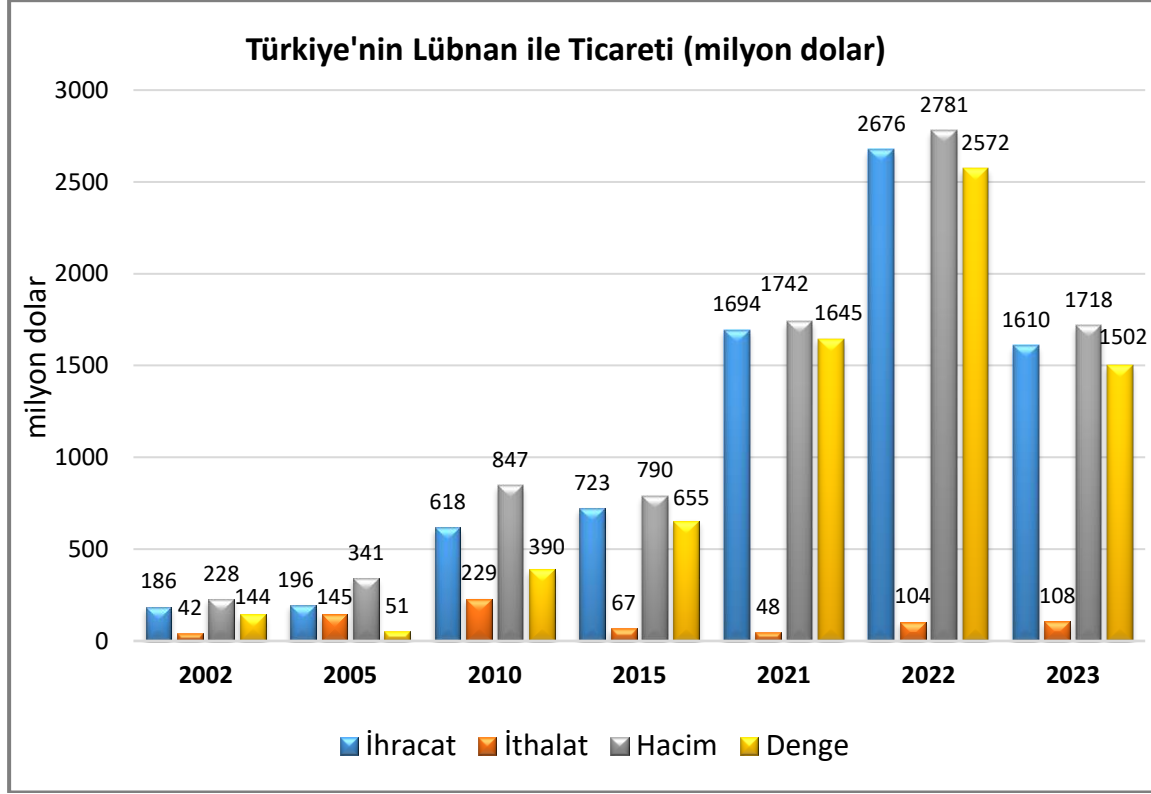
Lübnan;

- İnsani gelişmişlik endeksine göre 2021 yılında 191 ülke arasında 112. sıradadır. (BM-2023)
- Ekonomik serbestlik endeksine göre 2023 yılında 176 ülke arasında 164. sıradadır. (The Heritage Foundation)
- Küresel rekabetçilik açısından 2019 yılında 141 ülke arasında 88. sıradadır. (World Economic Forum-2023)
- İş yapma kolaylığı açısından 2020 yılında 190 ülke arasında 143. sıradadır. (Dünya Bankası-2023)

5. TÜRKİYE ile TİCARET

Genel Durum

İki ülke arasındaki ticaret, Türkiye lehine fazla vermektedir.

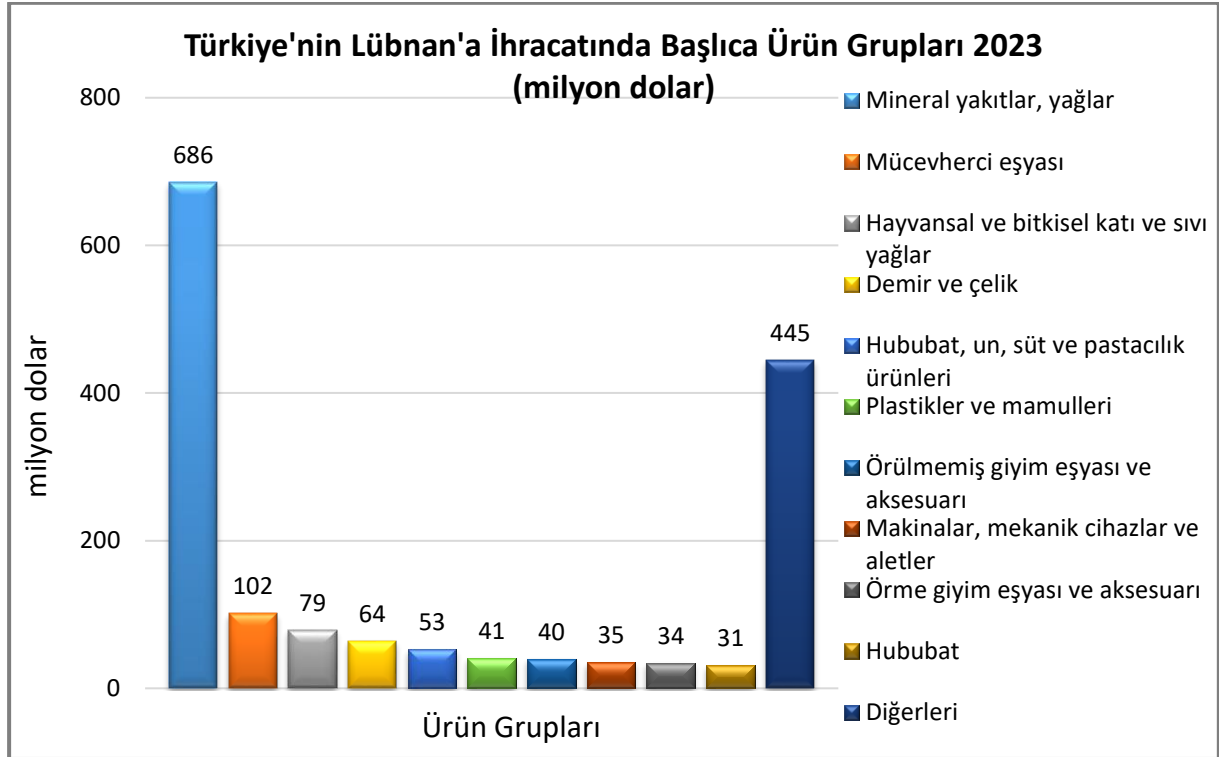

2023 yılında Lübnan;

- Toplam ihracatımızda 40. sıradadır.
- Toplam ithalatımızda ise 93. sıradadır.

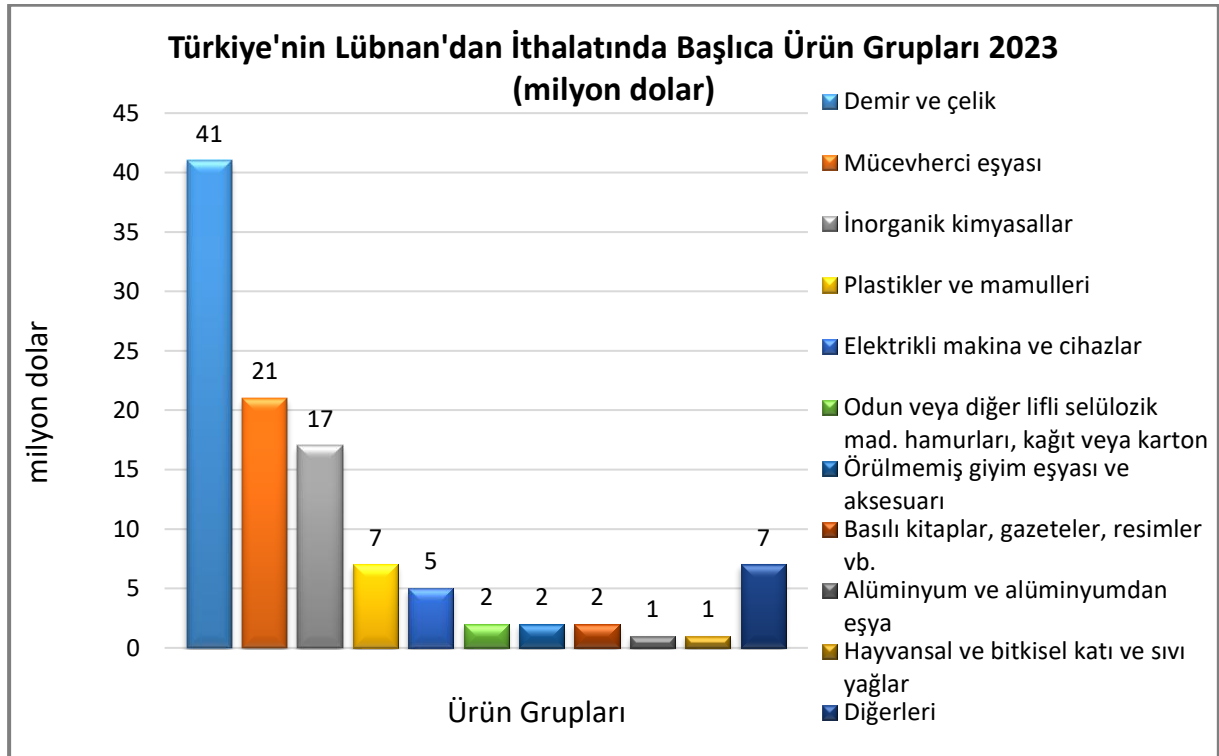
İkili ticaret Türkiye lehine fazla vermektedir.

Türkiye'nin Lübnan'a İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap/Türkiye-directdata [Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Türkiye'nin Lübnan'dan İthalatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap/Türkiye-directdata [Detaylı tablo için tıklayınız](#)

EKLER:**EK-1: Lübnan'ın İhracatında Başlıca Ürünler (1.000 dolar)**

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER (ilk 15)	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (% 2021-2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			3 807 461	4 229 977	3 862 245	100	-8,7
1.	7102	Elmaslar (işlenmiş olsun olmasın, fakat mihlanmamış veya takılmamış)	247 593	421 904	436 208	11,3	3,4
2.	3907	Poliasetaller, diğer polieterler, epoksi reçineler, polikarbonatlar, alkit reçineler, polialiesterler, vb. (ilk şekilde)	2 928	2 832	266 902	6,9	9324,5
3.	7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	1 090 634	451 825	195 911	5,1	-56,6
4.	7113	Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallere veya kıymetli metallere kaplama metallere)	126 447	139 788	172 169	4,5	23,2
5.	7204	Dökme demirin, demirin veya çeliğin döküntü ve hurdaları veya bunların eritilmesi ile elde edilmiş külçeler	86 503	162 072	147 587	3,8	-8,9
6.	8703	Otomobiller	107 563	175 998	142 158	3,7	-19,2
7.	7404	Bakır döküntü ve hurdaları	67 691	102 298	115 285	3	12,7
8.	3103	Fosfatlı mineral veya kimyasal gübreler	29 725	71 458	113 777	2,9	59,2
9.	8502	Jeneratörler	58 571	61 231	79 271	2,1	29,5
10.	7801	İşlenmemiş kurşun	43 410	55 911	54 817	1,4	-2
11.	2103	Soslar ve müstahzarları; çeşni/lezzet verici karışımlar; hardal unu, irmiği ve hazır hardal	20 157	46 569	51 335	1,3	10,2
12.	8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	7 311	40 309	50 793	1,3	26
13.	2202	Sular (mineral ve gazlı sular dahil) ve alkolsüz diğer içecekler (tatlandırıcı, lezzetlendirilmiş)	31 740	48 915	49 584	1,3	1,4
14.	0806	Üzümler (taze/kurutulmuş)	21 275	230 854	47 389	1,2	-79,5
15.	0808	Elma, armut ve ayva (taze)	13 519	33 673	47 075	1,2	39,8

Kaynak: Trademap/Lübnan-directdata

EK-2: Lübnan'ın İthalatında Başlıca Ürünler (1.000 dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER (ilk 15)	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (% 2021-2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			11 354 653	13 856 704	19 500 199	100	40,7
1.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	3 092 587	3 724 942	5 504 049	28,2	47,8
2.	8703	Otomobiller	243 034	803 932	1 435 057	7,4	78,5
3.	7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	586 879	665 732	1 035 427	5,3	55,5
4.	7102	Elmaslar (işlenmiş olsun olmasın, fakat mihlanmamış veya takılmamış)	272 114	479 002	506 396	2,6	5,7
5.	8541	Diyodlar, transistörler vb yarı iletken tertibat; ışık yayan diyodlar; monte edilmiş piezo elektrik kristaller	3 291	56 077	416 186	2,1	642,2
6.	8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	116 630	218 147	353 616	1,8	62,1
7.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	710 840	508 143	341 103	1,7	-32,9
8.	8507	Elektrik akümülatörleri (bunların separatörleri dahil)	21 893	97 057	304 956	1,6	214,2
9.	8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	81 333	154 547	233 326	1,2	51
10.	1001	Buğday ve mahlut	148 488	235 451	227 823	1,2	-3,2
11.	2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	118 068	164 525	213 312	1,1	29,7
12.	3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	458 677	380 701	193 593	1	-49,1
13.	0102	Canlı büyükbaş hayvanlar (at, eşek, katır ve bardolar hariç)	283 407	210 475	177 669	0,9	-15,6
14.	8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	15 657	35 332	173 369	0,9	390,7
15.	7214	İnşaat demiri	97 538	129 329	169 586	0,9	31,1

Kaynak: Trademap/Lübnan-directdata

EK-3: Lübnan'ın Ülkelere Göre İhracatı (1.000 dolar)

Sıra	Ülke (ilk 15)	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (% 2021-2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		3 807 461	4 229 977	3 862 245	100	-8,7
1.	BAE	552 920	1 029 829	899 380	23,3	-12,7
2.	Suriye	122 341	107 853	370 122	9,6	243,2
3.	Türkiye	99 600	113 183	172 611	4,5	52,5
4.	Mısır	98 632	174 993	169 767	4,4	- 3
5.	Irak	136 128	125 028	161 910	4,2	29,5
6.	İsviçre	1 058 610	428 714	156 888	4,1	-63,4
7.	ABD	161 420	153 970	156 024	4	1,3
8.	Katar	150 510	203 199	153 304	4	-24,6
9.	G. Kore	48 153	90 211	106 400	2,8	17,9
10.	Ürdün	78 813	87 035	96 382	2,5	10,7
11.	Kuveyt	74 245	90 263	86 503	2,2	-4,2
12.	Fransa	46 119	63 258	86 350	2,2	36,5
13.	Yunanistan	77 005	94 787	79 803	2,1	-15,8
14.	Fildişi Sahili	37 906	63 671	74 733	1,9	17,4
15.	Bangladeş	237	29 049	57 538	1,5	98,1

Kaynak: Trademap/Lübnan-directdata

EK-4: Lübnan'ın Ülkelere Göre İthalatı (1.000 dolar)

Sıra	Ülke (ilk 15)	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (% 2021-2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		11 354 653	13 856 704	19 500 199	100	40,7
1.	Çin	747 979	1 269 749	2 688 773	13,8	111,8
2.	Türkiye	835 215	1 519 106	2 425 853	12,4	59,7
3.	Yunanistan	862 933	1 368 577	1 905 196	9,8	39,2
4.	İtalya	657 412	672 007	1 127 534	5,8	67,8
5.	ABD	934 369	769 175	975 718	5	26,9
6.	BAE	633 736	766 635	720 106	3,7	-6,1
7.	Almanya	563 906	619 855	681 903	3,5	10
8.	İsviçre	323 796	327 882	631 719	3,2	92,7
9.	Mısır	319 892	363 769	628 009	3,2	72,6
10.	Hindistan	149 873	263 614	608 434	3,1	130,8
11.	İngiltere	267 425	333 511	360 740	1,8	8,2
12.	İspanya	321 221	290 837	348 308	1,8	19,8
13.	Rusya	516 637	608 677	346 671	1,8	- 43
14.	Kıbrıs	105 176	341 057	330 786	1,7	- 3
15.	Fransa	383 519	346 281	318 731	1,6	- 8

Kaynak: Trademap/Lübnan-directdata

Ek-5: Türkiye'nin Lübnan'a İhracatında Başlıca Ürünler (1.000 dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER (İlk 15)	2021	2022	2023	Pay (% 2023)	Değişim (% 2022-2023)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			1 693 549	2 676 381	1 609 766	100	-39,9
1.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	763 260	1 216 635	623 348	38,7	-48,8
2.	7113	Mücevherci eşyası ve aksanı (kıymetli metallerden veya kıymetli metallerle kaplama metallerden)	49 387	139 521	101 532	6,3	-27,2
3.	1512	Ayçiçeği, aspir, pamuk tohumu yağları ve bunların fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	36 010	91 132	73 636	4,6	-19,2
4.	2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	79 285	143 089	58 694	3,6	-59
5.	1905	Tatlı Bisküvi ve Gofretler	24 795	38 034	28 588	1,8	-24,8
6.	4410	Ağaçtan ve diğer odunsu maddelerden yonga levha, oriented strand board (OSB), vb. levhalar	13 650	23 036	22 791	1,4	-1,1
7.	1005	Mısır	1 098	585	18 936	1,2	3136,9
8.	0713	Kuru baklagiller (kabuksuz) (taneleri ikiye ayrılmış)	24 543	28 131	18 702	1,2	-33,5
9.	8703	Otomobiller	6 881	24 638	16 882	1	-31,5
10.	1806	Çikolata ve kakao içeren diğer gıda müstahzarları	18 921	28 944	16 647	1	-42,5
11.	1902	Makarnalar ve kuskus	13 134	21 596	15 784	1	-26,9
12.	6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.(yüzme kıyafetleri hariç)	5 127	13 139	15 159	0,9	15,4
13.	7210	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri, genişlik ≥600 mm (kaplanmış)	12 751	47 166	14 836	0,9	-68,5
14.	7214	İnşaat demiri	108 646	79 623	14 633	0,9	-81,6
15.	0302	Balıklar (taze veya soğutulmuş)	11 826	14 500	14 591	0,9	0,6

Kaynak: Trademap /Türkiye-directdata

Ek-6: Türkiye'nin Lübnan'dan İthalatında Başlıca Ürünler (1.000 dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER (İlk 15)	2021	2022	2023	Pay (% 2023)	Değişim (% 2022-2023)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			48 417	104 204	107 809	100	3,5
1.	7204	Dökme demirin, demirin veya çeliğin döküntü ve hurdaları veya bunların eritilmesi ile elde dilmış külçeler	0	49 917	40 985	38	-17,9
2.	7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	0	4 954	21 471	19,9	333,4
3.	2809	Difosfor pentaoksit, fosforik asit ve polifosforik asitler	24 164	18 926	17 093	15,9	-9,7
4.	3915	Plastikten döküntü, kalıntı ve hurdalar	544	3 769	6 603	6,1	75,2
5.	8502	Jeneratörler	0	45	4 356	4	9580
6.	4707	Kağıt ve karton döküntü ve kırıntıları	32	36	2 425	2,2	6636,1
7.	6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.(yüzme kıyafetleri hariç)	1 009	1 369	1 943	1,8	41,9
8.	4901	Kitaplar, broşürler, risaleler ve benzeri matbuat	2 037	1 253	1 780	1,7	42,1
9.	7602	Aluminyum döküntü ve hurdaları	0	1 936	1 109	1	-42,7
10.	1509	Zeytinyağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	0	0	913	0,8	0
11.	2005	Konserve Sebze (Bezelye, patates, zeytin, fasulye vb.)	396	446	827	0,8	85,4
12.	4101	Sığır (bufalo dahil) ve at cinsi hayvanların ham post ve derileri	688	854	726	0,7	-15
13.	7801	İşlenmemiş kurşun	0	2 117	468	0,4	-77,9
14.	0910	Zencefil, safran, zerdeçal, kekik, defne yaprakları, köri ve diğer baharat	627	335	458	0,4	36,7
15.	3208	Esası sentetik polimerler veya tabii polimerler olan, susuz bir ortamda eriyen veya dağılan boya ve vernikler	71	6	430	0,4	7066,7

Kaynak: Trademap /Türkiye-directdata